

Таукешева Т.Д.

кандидат економічних наук, професор кафедри підприємництва та бізнес-адміністрування,
Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова;
заступник Харківського міського голови – директор,
Департамент бюджету і фінансів Харківської міської ради

Даудова Г.В.

кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри політології та філософії,
Харківський регіональний інститут державного управління НАДУ при Президентіві України

Прасол В.М.

доцент кафедри підприємництва та бізнес-адміністрування,
Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

Taukesheva Tetyana, Prasol Valentina

O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

Daudova Galina,

Kharkiv Regional Institute of Public Administration of National Academy of Public Administration under the President of Ukraine

МЕХАНІЗМИ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розглянуто механізми стимулювання розвитку підприємницької діяльності в Україні, застосування прямих та непрямих заходів механізму державної підтримки підприємництва, проаналізовано джерела фінансування інвестиційної діяльності суб'єктів підприємства, висвітлено вплив бюджетно-податкових інструментів на становлення підприємницького сектору. Запропоновано вдосконалення механізмів стимулювання економічної активності підприємств малого і середнього підприємництва, впровадження більш ефективних інструментів бюджетно-податкової та кредитної політики, створення умов залучення коштів міжнародної технічної допомоги, захищення сектору підприємництва від ризиків, пов'язаних зі зміною зовнішніх та внутрішніх чинників, структурних і функціональних процесів у фінансовій сфері.

Ключові слова: підприємництво, розвиток підприємницької діяльності, стимулювання, фінансова підтримка, інструменти підтримки малого та середнього бізнесу.

Постановка проблеми. В умовах трансформації суспільства особливої уваги потребує підприємницький сектор, який є основою як економічного потенціалу країни, так і соціально-економічного розвитку територіальних громад. Підприємництво вирішує спектр питань, що пов'язані з ринковою кон'юнктурою, мобілізацією фінансових ресурсів, створенням наукових розробок, зайнятістю населення, ослабленням монополізму тощо. Різноманітні аспекти його функціонування виступають підґрунтям реалізації стратегії економічного зростання в Україні, що підкреслює необхідність впровадження комплексу заходів, спрямованих на розвиток підприємництва. У контексті цього актуальним убачається подальше застосування механізмів фінансової підтримки розвитку підприєм-

ницької діяльності як на державному, так і на регіональному рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання становлення малого бізнесу, його ролі у розвитку національної економіки, застосування податково-кредитних інструментів підтримки малого підприємництва розглядаються у працях О.Г. Білорус [1], З.С. Варналія [2], О.В. Горбачевської [3], О.М. Шевчук [4] та інших науковців.

Проте в практичній площині постійно виникають проблеми функціонування підприємництва та його державного регулювання, а дослідження господарсько-фінансової діяльності суб'єктів підприємництва свідчать про обмеженість бюджетного фінансування малого і середнього бізнесу.

Така ситуація спонукає до необхідності вдосконалення механізмів державної підтримки розвитку підприємницьких структур у частині впровадження бюджетно-податкових та кредитних інструментів в окремі сектори цієї сфери.

Формулювання цілей статті. Метою статті є висвітлення механізмів стимулювання підприємництва в Україні та визначення пропозицій щодо їх удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Становлення малих підприємств та стрімке зростання їх кількості розпочалося на початку 90-х років, а саме після прийняття у лютому 1991 р. Закону України «Про підприємство», який визначив правові, економічні та соціальні засади здійснення підприємницької діяльності в Україні, а також установив гарантії свободи підприємництва та його державної підтримки [5].

Особливість цього періоду полягає у створенні механізмів стимулювання розвитку ринкових відносин і підприємницької діяльності [6].

Відповідно до Основних напрямів економічної політики України в умовах незалежності, що схвалені у жовтні 1991 р., стимулювання розвитку підприємництва в Україні передбачало:

- проведення стабільної державної політики підтримки підприємництва, правового і законодавчого забезпечення підприємницької діяльності;

- формування позитивної громадської думки про підприємство, подолання стереотипу зрівняльних настроїв і тенденцій, виховання поваги до будь-яких форм власності й господарювання, що забезпечують створення високоефективної економіки та піднесення життєвого рівня народу;

- надання пільгового податкового режиму, який забезпечував би дієві стимули для відкриття нових та розширення дійових виробництв на пріоритетних напрямках, передусім тих, що ставлять за мету насичення споживчого ринку необхідними товарами та послугами;

- упровадження гнучкої системи фінансово-кредитної підтримки підприємництва через створення комерційних і некомерційних фондів сприяння та підтримки, спеціалізованих фірм, акціонерних, комерційних банків із пріоритетним обслуговуванням підприємств;

- створення розвинутої інфраструктури підтримки підприємництва, спеціальних державних і комерційних служб експертного, консультаційного, бухгалтерського, страхового, аудиторського обслуговування, мережі дрібнооптових магазинів, ярмарків, брокерських контор, організацій із надання комерційних, банківських, лізингових, маркетингових, інформаційних і рекламних послуг;

- кадрового забезпечення підприємницької сфери [7].

Позитивно на розвиток підприємництва вплинуло запровадження спрощеного режиму оподаткування. Установлення ставки єдиного податку для суб'єктів малого підприємництва – фізичних осіб місцевими радами за місцем їх державної реєстрації залежно від виду діяльності (у розмірах не менше 20 грн та не

більше 200 грн на місяць) [8] стало стимулюючим чинником збільшення кількості підприємницьких структур та стабільних надходжень до місцевих бюджетів.

Поряд із цим перехід на сплату єдиного податку спричинив відміну деяких видів податків та зборів, що надходили до бюджету міста, зокрема фіксованого податку, комунального податку, торгового патенту на окремі види підприємницької діяльності і збору за видачу дозволів на розміщення об'єктів торгівлі.

Протягом 2004–2012 рр. розвиток підприємництва здійснювався під впливом чинників нового пенсійного законодавства, яке збільшило навантаження на суб'єктів малого підприємництва [9], а також негативних наслідків світової фінансово-економічної кризи [10], що призвело до скорочення кількості суб'єктів малого підприємництва – юридичних осіб та зменшення надходжень єдиного податку до бюджетів місцевого рівня.

Зміна податкового законодавства [11] вдосконалила систему спрощеного оподаткування. З 2012 р. замість платників фіксованого і єдиного податків для суб'єктів малого підприємництва передбачаються чотири групи платників єдиного податку.

Прогресивним кроком податкового регулювання діяльності суб'єктів господарювання, який переконливо продемонстрував мотиваційний механізм зменшення ставок єдиного податку, є оптимізація оподаткування.

Для першої та другої груп підприємців ставки затверджуються місцевими радами у розмірах до 10% і до 20% розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового року.

Для третьої і четвертої груп платників єдиного податку ставки затверджені безпосередньо Податковим кодексом України і становлять 3% (зі сплатою ПДВ) і 5% (без сплати ПДВ) від обсягу доходу проти діючих у попередньому році 6% і 10%.

Поряд зі зниженням ставок податку з його складу виведено відрахування до державних соціальних фондів (пенсійний, соціального страхування та зайнятості), які були введені з 01.01.2004 новим пенсійним законодавством.

Податкова реформа, що проведена в процесі фінансової децентралізації [12], встановила ставки єдиного податку для платників першої групи у відсотках до розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб замість мінімальної заробітної плати та збільшує розмір ставок єдиного податку для платників четвертої групи.

Критерієм визначення 1–3-ї груп суб'єктів господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, виступає обсяг доходу, на підставі якого до:

- першої групи віднесено фізичні особи – підприємці, які не використовують працю найманих осіб, здійснюють виключно роздрібний продаж товарів із торговельних місць на ринках та/або провадять господарську діяльність із надання побутових послуг населенню й обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 1,0 млн грн (раніше – 150,0 тис грн);

– другої групи – фізичні особи – підприємці, які здійснюють господарську діяльність із надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства, за умови, що протягом календарного року відповідають сукупності таких критеріїв: не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають із ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 10 осіб, а обсяг доходу не перевищує 5,0 млн грн (раніше – 1,0 млн грн);

– третьої групи – фізичні особи – підприємці, які не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають із ними у трудових відносинах, не обмежена, та юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми, у яких протягом календарного року обсяг доходу не перевищує 7,0 млн грн (раніше – 5,0 млн грн).

Платниками податків четвертої групи визначено сільськогосподарських товаровиробників, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75% (раніше ці суб'єкти господарювання сплачували фіксований сільськогосподарський податок).

У контексті Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» сфера підприємництва віднесена до першочергових пріоритетів, реалізація яких передбачає створення сприятливого середовища для ведення вітчизняного бізнесу та міжнародної торгівлі, здійснення активної інвестиційної діяльності та підвищення зайнятості населення.

Одним із напрямів державної політики у сфері підприємництва виступає фінансова підтримка малих і середніх підприємств коштом державного та місцевих бюджетів [13].

Фінансова підтримка суб'єктів підприємництва здійснюється у вигляді:

– часткової компенсації відсоткових ставок за кредитами, що надаються на реалізацію проектів, часткової компенсації лізингових, факторингових платежів та платежів за користування гарантіями, компенсації видатків на розвиток кооперації між суб'єктами малого і середнього підприємництва та великими підприємствами;

– кредитів та позик для започаткування і ведення власної справи, придбання й упровадження нових, енергозберігаючих та екологічно чистих технологій, а також гарантій та поруки за кредитами [13].

Реалізації державної політики у сфері розвитку малого і середнього підприємництва шляхом залучення та ефективного використання фінансових ресурсів, фінансування цільових програм і проектів, часткової сплати відсотків за видані підприємцям кредити установами банків сприяє діяльність Українського фонду підтримки підприємництва, інших загальнодержавних, регіональних та місцевих фондів, що взаємодіють із міжнародними, іноземними та українськими фінансовими організаціями у питаннях розвитку під-

приємництва, приймають участь у реалізації міжнародних договорів у частині фінансового забезпечення розвитку підприємництва в Україні та в утворенні організацій, що мають за мету надання підтримки підприємству [13].

На підтримку становлення та розвитку аграрного бізнесу спрямована діяльність Українського державного фонду підтримки фермерських господарств, яким на поворотній основі надаються бюджетні кошти у вигляді кредитів на поновлення обігових коштів, придбання техніки, провадження виробничої діяльності, виробництво, переробку та збут продукції, будівництво та реконструкцію приміщень тощо.

Державна підтримка агропромислового комплексу за окремими програмами (табл. 1) переважно спрямовується на надання кредитів та їх здешевлення, а також надання спеціальної бюджетної дотації виробникам сільськогосподарської продукції [14–18].

Державним бюджетом України на 2020 р. передбачено кошти:

– на компенсацію роботодавцю частини фактичних витрат, пов'язаних зі сплатою єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (800,0 млн грн);

– на виконання програми «Сприяння взаємній торгівлі шляхом усунення технічних бар'єрів у торгівлі між Україною та Європейським Союзом» (1 614,5 млн грн);

– на надання кредитів фермерським господарствам (67,0 млн грн);

– на фінансову підтримку заходів в агропромисловому комплексі на умовах фінансового лізингу (4 773,0 млн грн) [19].

Фінансова підтримка інноваційної діяльності суб'єктів господарювання різних форм власності, а також залучення вітчизняних та іноземних інвестицій для розвитку, захисту та підтримки національного товаровиробника здійснюється Державною інноваційною фінансово-кредитною компанією [20].

Аналізуючи джерело [21] фінансування інноваційної діяльності суб'єктів підприємництва (табл. 2), вбачається, що переважно інноваційна діяльність здійснюється за рахунок їх власних надходжень (97,2% – 2015 р., 88,2% – 2018 р.).

Обсяг кредитних коштів коливається від 0,8% (2015 р.) до 3,9% (2018 р.), коштів державного та місцевих бюджетів – від 0,7% до 5,3% відповідно.

Кошти вітчизняних та іноземних інвесторів у 2018 р. становлять 1,8%, що майже вдвічі менше, ніж у 2017 р.

Таким чином, застосування форм державної фінансової підтримки підприємництва механізму прямих заходів (надання кредитів та субсидій, створення державних фондів та спеціалізованих фінансових установ) не чинить суттєвого впливу на формування додаткових фінансових можливостей суб'єктів підприємницької діяльності. Така ситуація потребує вдосконалення підходів до реалізації державної політики у сфері підприємницької діяльності, розширення доступу підприєм-

Таблиця 1

Обсяг підтримки аграрного бізнесу коштом державного бюджету

№ з/п	Заходи	Роки				
		2015	2016	2017	2018	2019
1.	Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів, млн грн	300,0	131,4	294,9	265,9	103,2
2.	Надання кредитів фермерським господарствам, млн грн	25,6	15,3	65,0	43,1	172,8
3.	Фінансова підтримка: – на умовах фінансового лізингу, млн грн – на часткову компенсацію вартості придбаної сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва, млн грн – на часткову компенсацію відсоткової ставки за залученими у національній валюті кредитами, наданими державними банками, млн грн			3,8 134,0	3,8 36,3 3,1	4,8 71,1 31,1
4.	Спеціальна бюджетна дотація, млн грн	-	-	923,0	819,5	264,4

Джерело: складено за даними Міністерства аграрної політики та продовольства України

Таблиця 2

Обсяг фінансування інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва

Джерела фінансування	Роки					
	2015		2017		2018	
	2017	у відсотках до загального обсягу	млн грн	у відсотках до загального обсягу	млн грн	у відсотках до загального обсягу
Усього, у тому числі за рахунок коштів:	13813,7	100	9117,5	100	12180,1	100
власних	13427,0	97,2	7704,1	84,5	10742,0	88,2
державного бюджету	55,1	0,4	227,3	2,5	639,1	5,2
місцевих бюджетів	38,4	0,3	95,6	1,0	13,4	0,1
вітчизняних інвесторів	74,3	0,6	273,1	3,0	109,7	0,9
іноземних інвесторів	58,6	0,4	107,8	1,2	107,0	0,9
кредитів	113,7	0,8	594,5	6,5	473,9	3,9
інших джерел	46,6	0,4	115,2	1,3	95,0	0,8

Джерело: складено за даними Державної служби статистики України

ців до фінансових та майнових ресурсів, підвищення рівня залучення інвестицій для розвитку малого та середнього бізнесу.

Наступною формою механізму державної фінансової підтримки підприємництва виступають непрямі заходи, що регулюються податковим законодавством.

Фізичній особі – підприємцю надається право зменшити оподаткований дохід [13]:

– на податкову знижку доходів, а саме на суму єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхових внесків до Накопичувального фонду, обов'язкових страхових внесків до недержавного пенсійного фонду, також на суму податкової соціальної пільги;

– на суму податкової соціальної пільги, що дорівнює 50% розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи.

Платники податку на прибуток четвертої групи мають право застосовувати під час розрахунку мінімально допустимий строк амортизації (два роки) машин та обладнання незалежно від строку їх корисного використання. Також до податкової знижки вклю-

чаються витрати, спрямовані на наукові дослідження, що пов'язані з упровадженням допоміжних репродуктивних технологій, а також із переобладнанням транспортно-господарського засобу, що належить платникові податку, з використанням палива моторного сумішевого, скрапленого газу, інших видів біопалива тощо.

Платнику податку надається податкова знижка на витрати, пов'язані з підготовкою кадрів (здобуттям середньої професійної або вищої освіти) для підприємницької діяльності.

Незважаючи на це, податкове адміністрування є однією з основних перешкод для розвитку підприємництва [22].

Результати оцінювання України в Індексі економічної політики у сфері малого та середнього підприємництва (2016 р.) підкреслюють низький рівень (1,84 з 5 балів) підтримки малого і середнього бізнесу, що значно нижче рівня для найкращих практик [22].

Стратегією розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 р. визначено заходи, що спрямовані на створення сприятливих умов для розвитку малого і середнього підприємництва, які включають розширення доступу до фінансування та

спрощення податкового адміністрування для малого і середнього підприємництва. Серед таких заходів вагомими бюджетно-податковими та кредитними інструментами визначено:

– розширення переліку кредитних послуг комерційними банками: впровадження гарантованих схем кредитування та отримання депозитів, надання послуг із лізингу та факторингу, використання альтернативних джерел фінансування (венчурного капіталу, краудфандингу, коштів «бізнес-ангелів») тощо;

– заохочення банківських установ до розроблення цільових довгострокових програм кредитування з низьким рівнем відсоткової ставки за кредитами тощо.

Поряд із цим, ураховуючи особливості територіальних громад, на місцевому рівні розроблено програми фінансової підтримки підприємців, що передбачають часткове відшкодування суми кредиту (тіла кредиту), відсоткових ставок за кредитами, плати за користування позиками, які залучені для реалізації інвестиційних проєктів, створення нових робочих місць, розвиток інфраструктури коштом місцевих бюджетів.

В умовах зміни макроекономічного середовища, зовнішніх та внутрішніх чинників, структурних і функціональних трансформаційних процесів у фінансовому секторі підприємницька діяльність постійно знаходиться у зоні ризику. Вплив непередбачених ситуацій призводить до спаду економічної активності підприємств малого та середнього бізнесу.

Захист сектору підприємництва від ризиків передбачає проведення постійного моніторингу, контролю та коригуючих дій на всіх стадіях діяльності малих і середніх підприємств.

Для бізнесу в Україні найбільш актуальними залишаються питання оподаткування, співпраці з банками, взаємовідносин із контрагентами, відкриттям підприємства тощо. Також перешкодами для діяльності та зростання малого та середнього бізнесу є нестабільна

політична ситуація та високий регуляторний тиск.

Перспективи розвитку підприємництва безпосередньо залежать від нівелювання загроз, зменшення слабких сторін за рахунок використання та збільшення сильних боків та ефективного використання позитивних впливів за допомогою системи заходів державної підтримки малого підприємництва.

Висновки. Стратегічне значення малого і середнього підприємництва для економіки держави виступає підґрунтям доцільності його державної підтримки. Проте слабкий зв'язок між підприємствами мікробізнесу та фінансовим ринком є однією з перешкод ефективного їх функціонування. Рівень стимулювання суб'єктів малого і середнього підприємництва до надання якісних послуг коштом державного фінансування залишається невисоким. Взаємодія підприємств малого і середнього бізнесу з комерційними банками, небанківськими кредитно-фінансовими установами несуттєво впливає на їх розвиток.

Для забезпечення сталого розвитку малого і середнього підприємництва в Україні необхідно продовжити впровадження більш ефективних інструментів бюджетно-податкової та кредитної політики, створити умови залучення коштів міжнародної технічної допомоги (наприклад, Європейського банку реконструкції та розвитку, Європейського інвестиційного банку тощо) для фінансування інвестиційних та інноваційних проєктів.

Особливу увагу слід приділити розробленню нормативно-правової бази, здатної забезпечити стійкість малих підприємств до кризових явищ та невизначеності, які властиві сучасній економіці.

Розширенню доступу суб'єктів підприємництва до фінансових ресурсів сприятиме вивчення світового досвіду здійснення фінансово-господарської діяльності малим і середнім бізнесом.

Список літератури:

1. Білорус О.Г. Фінансові та грошово-кредитні чинники інвестиційно-інноваційного розвитку малого та середнього бізнесу. Банківська справа. 2005. № 1. С. 14–18.
2. Варналій З.С. Основи підприємництва : навчальний посібник ; 3-є вид., випр. і доп. Київ : Знання-Прес, 2006. 350 с.
3. Горбачевська О.В. Проблема підприємництва в економічній теорії. Науковий вісник. 2006. № 16.1. С. 242–249.
4. Шевчук О.М. Фінансово-кредитний механізм підтримки розвитку підприємництва : автореф. дис. ... к.е.н. : 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. Львів, 2009. 22 с.
5. Про підприємництво : Закон України від 07.02.1991 № 698-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698> (дата звернення: 28.04.2020).
6. Про програму надзвичайних заходів щодо стабілізації економіки України та виходу її з кризового стану : Постанова Верховної Ради України від 03.07.1991 № 1291-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1291> (дата звернення: 28.04.2020).
7. Основні напрями економічної політики України в умовах незалежності : Постанова Верховної Ради України від 25.10.1991 № 1698-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698> (дата звернення: 28.04.2020).
8. Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва : Указ Президента України від 03.07.1998 № 727/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/727/98> (дата звернення: 28.04.2020).
9. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 09.07.2003 № 1058-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058> (дата звернення: 28.04.2020).
10. Про внесення змін до деяких законів України щодо зменшення впливу світової фінансової кризи на сферу зайнятості населення : Закон України від 25.12.2008 № 799-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/799> (дата звернення: 28.04.2020).

11. Податковий Кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755> (дата звернення: 28.04.2020).
12. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи : Закон України від 28.12.2014 № 71-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/71> (дата звернення: 28.04.2020).
13. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України від 22.03.2012 №4618-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618> (дата звернення: 29.04.2020).
14. Стан фінансування АПК у 2015 році. URL: <http://argo.me.dov.ua/ua/napryamki/finansova-politika/finansuvannya-z-derzhavnogo-byudzhetu/stan-finansuvannya-apk-u-2015-roci> (дата звернення: 29.04.2020).
15. Стан фінансування АПК у 2016 році. URL: <http://argo.me.dov.ua/ua/napryamki/finansova-politika/finansuvannya-z-derzhavnogo-byudzhetu/stan-finansuvannya-apk-u-2016-roci> (дата звернення: 29.04.2020).
16. Стан фінансування АПК у 2017 році. URL: <http://argo.me.dov.ua/ua/napryamki/finansova-politika/finansuvannya-z-derzhavnogo-byudzhetu/stan-finansuvannya-apk-u-2017-roci> (дата звернення: 29.04.2020).
17. Стан фінансування АПК у 2018 році. URL: <http://argo.me.dov.ua/ua/napryamki/finansova-politika/finansuvannya-z-derzhavnogo-byudzhetu/stan-finansuvannya-apk-u-2018-roci> (дата звернення: 29.04.2020).
18. Стан фінансування АПК у 2019 році. URL: <http://argo.me.dov.ua/ua/napryamki/finansova-politika/finansuvannya-z-derzhavnogo-byudzhetu/stan-finansuvannya-apk-u-2019-roci> (дата звернення: 29.04.2020).
19. Про Державний бюджет України на 2020 рік : Закон України від 14.11.2019 № 294-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294> (дата звернення: 29.04.2020).
20. Про утворення Української державної інноваційної компанії : Постанова Кабінету Міністрів України від 13.04.2000 № 654. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/654-2000> (дата звернення: 05.05.2020).
21. Наукова та інноваційна діяльність України за 2018 рік / Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/09/zb_nauka_2018.pdf (дата звернення: 06.05.2020).
22. Про схвалення Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 № 504-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504-2017gov> (дата звернення: 07.05.2020).

References:

1. Bilorus, O.H. (2005) «Finansovi ta hroshovo-kreditni chynnyky investytsiino-innovatsiinoho rozvytku maloho ta serednoho biznesu». Bankivska sprava, vol. 1, pp. 14–18.
2. Varnalij, Z.S. (2006) *Osnovy pidpriemnytstva [Bases of enterprinership]*. Kyiv: Znannia-Pres (in Ukrainian)
3. Horbachevs'ka, O.V. (2006) «The problem of entrepreneurship in economic theory». *Naukovyj visnyk*, vol. 16, pp. 242–249.
4. Shevchuk, O.M. (2009) «Finansovo-kredytnyi mekhanizm pidtrymky rozvytku pidpriemnytstva», Ph.D. Thesis, 08.00.08 – hroshi, finansy i kredit. Lviv, p. 22.
5. About business: the Law of Ukraine from 07.02.1991 № 698-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698> (accessed: 28.04.2020).
6. On the program of emergency measures to stabilize the economy of Ukraine and its way out of the crisis: Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine Of 03.07.1991 № 1291-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1291> (accessed: 28.04.2020).
7. The main directions of economic policy of Ukraine in the conditions of independence: Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine from 25.10.1991 № 1698-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698> (accessed: 28.04.2020).
8. On the simplified system of taxation, accounting and reporting of small businesses: Decree of the President of Ukraine from 03.07.1998 № 727/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/727/98> (accessed: 28.04.2020).
9. On Compulsory State Pension Insurance: Law of Ukraine of 09.07.2003 № 1058-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058> (accessed: 28.04.2020).
10. On Amendments to Certain Laws of Ukraine to Reduce the Impact of the Global Financial Crisis on Employment: Law of Ukraine of 25.12.2008 №799-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/799> (accessed: 28.04.2020).
11. Tax Code of Ukraine: Law of Ukraine of 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755> (accessed: 28.04.2020).
12. On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning Tax Reform: Law of Ukraine of 28.12.2014 № 71-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/71> (accessed: 28.04.2020).
13. On the development and state support of small and medium enterprises in Ukraine: the Law of Ukraine from 22.03.2012 № 4618-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618> (accessed: 29.04.2020).
14. The state of financing of agro-industrial complex in 2015 році. URL: <http://argo.me.dov.ua/ua/napryamki/finansova-politika/finansuvannya-z-derzhavnogo-byudzhetu/stan-finansuvannya-apk-u-2015-roci> (accessed: 29.04.2020).
15. The state of financing of the agro-industrial complex in 2016. URL: <http://argo.me.dov.ua/ua/napryamki/finansova-politika/finansuvannya-z-derzhavnogo-byudzhetu/stan-finansuvannya-apk-u-2016-roci> (accessed: 29.04.2020).
16. The state of financing of the agro-industrial complex in 2017. URL: <http://argo.me.dov.ua/ua/napryamki/finansova-politika/finansuvannya-z-derzhavnogo-byudzhetu/stan-finansuvannya-apk-u-2017-roci> (accessed: 29.04.2020).
17. The state of financing of the agro-industrial complex in 2018. URL: <http://argo.me.dov.ua/ua/napryamki/finansova-politika/finansuvannya-z-derzhavnogo-byudzhetu/stan-finansuvannya-apk-u-2018-roci> (accessed: 29.04.2020)

18. The state of financing of the agro-industrial complex in 2019. URL: <http://argo.me.dov.ua/ua/napryamki/finansova-politika/finansuvannya-z-derzhavnogo-byudzhetu/stan-finansuvannya-apk-u-2019-roci> (accessed: 29.04.2020).
19. On the State Budget of Ukraine for 2020: Law of Ukraine of 14.11.2019 № 294–IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294> (accessed: 29.04.2020).
20. On the State Budget of Ukraine for 2020: Law of Ukraine of 13.04.2000 № 654. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/654-2000> (accessed: 05.05.2020).
21. Scientific and innovative activity of Ukraine in 2018: State Statistics Service of Ukraine. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/09/zb_nauka_2018.pdf (accessed: 06.05.2020).
22. About approval of Strategy of development of small and average business in Ukraine for the period till 2020: the Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine from 24.05.2017 № 504-p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504-2017gov> (accessed: 07.05.2020).

МЕХАНІЗМИ СТИМУЛІРОВАННЯ РОЗВИТТЯ ПРІДПРИНИМАТЕЛЬСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Рассмотрены существующие механизмы стимулирования развития предпринимательства в Украине, применение прямых и косвенных мер государственной поддержки предприятий малого и среднего бизнеса, проанализированы источники финансирования их инвестиционной деятельности, освещено влияние бюджетно-налоговых инструментов на становление предпринимательского сектора. Предложено усовершенствовать механизмы стимулирования экономической активности предприятий малого и среднего бизнеса, внедрить более эффективные инструменты бюджетно-налоговой и кредитной политики, создать условия для привлечения средств международной технической помощи, защиты предпринимательства от рисков, обусловленных изменениями внешних и внутренних факторов, структурных и функциональных процессов в финансовой сфере.

Ключевые слова: предпринимательство, развитие предпринимательской деятельности, стимулирование, финансовая поддержка, инструменты поддержки малого и среднего бизнеса.

MECHANISMS FOR ENCOURAGING ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT

In the conditions of society transformation, the business sector needs special attention, which is the basis of both the economic potential of the country and the socio-economic development of territorial communities. However, the weak link between micro-businesses and the financial market is one of the obstacles to their effective functioning. The level of incentives for small and medium enterprises to provide quality services through public funding remains low. The interaction of small and medium enterprises with commercial banks, non-bank credit and financial institutions has little effect on their development. This situation calls for the need to improve the mechanisms of state support for the development of business structures in terms of the introduction of fiscal and credit instruments in certain sectors of this area. Existing mechanisms of stimulating the development of entrepreneurial activity in Ukraine, application of direct and indirect measures of the mechanism of state support of entrepreneurship are considered, sources of financing of investment activity of business entities are analyzed, influence of budgetary and tax instruments on formation of entrepreneurial sector is covered. The strategic importance of small and medium enterprises for the state economy is the basis for the expediency of its state support. It is proposed to improve the mechanisms of stimulating economic activity of small and medium enterprises, introduction of more effective instruments of fiscal and credit policy, protection of the business sector from risks related to external and internal factors, structural and functional processes in the financial sphere. It is necessary to continue create conditions for attracting international technical assistance (eg, European Bank for Reconstruction and Development, European Investment Bank, etc.) to finance investment and innovation projects. Particular attention should be paid to the development of a regulatory framework capable of ensuring the resilience of small businesses to crises and uncertainties inherent in the modern economy.

Key words: entrepreneurship, business development, incentives, financial support, small and medium business support tools.